

MADEIRA

15-21 juni 2023

Foto: Madeiravink, David Botteldoorn

Georganiseerd door:

**BIRDING
BREAKS**

www.birdingbreaks.nl

Reisschema

Dag 1 – 15 juni Amsterdam – Funchal

Aan onze reis doen 2 deelnemers uit Vlaanderen mee, en 2 uit Nederland, dus we vertrekken vanaf twee verschillende luchthavens en ontmoeten elkaar in Lissabon bij een tussenlanding, waar we een introductierondje doen en dineren. Aankomst op Madeira is in het donker, dus we gaan lekker naar bed, klaar voor een mooie reis.

Dag 2 – 16 juni bootexcursie, Sao Vicente en Seixal

Ons hotel kijkt uit over een baai en de eerste soorten worden al gescoord; de op zee overall aanwezige Kuhls Pijlstormvogel en enkele relatief donkermantelige Geelpootmeeuwen van de lokale ondersoort *atlantis*. Een uurtje later doen we mee met een boottrip op zee, waar we zoeken naar zeevogels en dolfinen. Groepjes op zee zittende Kuhls Pijlstormvogels bevatten in enkele gevallen losse exemplaren van de Noordse Pijlstormvogel. Een groepje Atlantic Spotted Dolphins inclusief jongen vermaakt ons een tijdje, maar de eerste Bulwers Stormvogels vliegen ook voorbij en aan het einde van de excursie zien we een donkervleugelige Petrel heel snel rakelings langs de boot vliegen: de eerste Desertasstormvogel! Dichter bij de kust zien we een groep Tuimelaars vlak voordat we terugkeren. In de haven vinden we in een bloementuin Monarchvlinders en Tijgerblauwtjes, net als enkele Kanaries en horen we het merkwaardige Madeira-dialect van de Zwartkop.

Na de lunch bezoeken we eerst Sao Vicente, een baai waarin een groot aantal Visdieven rondtelt. Ons doel blijft echter nog even uit: Dougalls Stern laat zich nog niet zien. Wel zien we de eerste van vele Trocazduiven rondvliegen bij een steilwand tegen over de baai en horen we de ons meer bekende Zwartkoppen en Roodborsten. Ook bezoeken we de Levada de Seixal, een spectaculaire canyon gevuld met laurisilva, inheems laurierbos gemengd met boomheide. In de levada zien we meer Trocazduiven en nog een landendeem van Madeira: Madeiragoudhaantje. Deze soort blijkt ook rondt algemeen. Ook zien en horen we de eerste Madeiravinken en vinden we zowel het gewone Bont Zandooje als de wat grotere en aan inheems bos gebonden Madeirazandooje. Ook zien we de eerste van de spectaculaire plantenendeem Pride of Madeira (*Echis candicans*).

Foto: *Bulwers Stormvogel*, David Botteldoorn

Dag 3 – 17 juni pelagic, Balcoes

We nemen vandaag deel aan een langere boottocht, waarbij we de wateren tussen Madeira en de Desertaseilanden verkennen. Eenmaal weg van de kust zien we grote aantallen Bulwers Stormvogels, die soms erg dicht bij de boot komen. Ook kunnen we Desertasstormvogel fotograferen, waarbij we Freira kunnen uitsluiten op basis van de donkere ondervleugel en zware snavel, hoewel de verschillen tussen beide soorten zeer subtiel zijn. Bij het chummen komen enkele Bulwers Stormvogels dichtbij op bezoek, maar trekken we ook vooral Geelpootmeeuwen aan, die uit het niets lijken te komen. Onder de Geelpoten bevindt zich ook een Kleine Mantelmeeuw, die qua mantelkleur maar net een klein beetje donkerder is dan de Geelpoten.

Na een lekkere lunch met lokale lekkernijen inclusief de zwarte vis espada (met banaan geserveerd!) en verschillende schelpdieren gaan we de hooglanden in. Onderweg horen we enkele sijden overvliegen, die op het eiland beperkt lijken te zijn tot de in de hoogste delen groeiende exotische Douglas en coniferenbestanden. Deelnemer David ziet vanuit een rijdende auto het eerste exemplaar van de endemische orchidee *Dactylorhiza foliosa*, wat hem de eervolle bijnaam Orchideevid oplevert.

Bij Balcoes lopen we een pad de laurisilva in, waarbij we halverwege bij een theehuis even koffie en thee doen. Op de Pride of Madeiras bij het theehuis vinden we de voor Madeira zeldzame Canarische Atalanta. Het uitzichtpunt ('balkon') waarnaar de wandeling is vernoemd is gehuld in nevel, maar de vele erg tamme Madeiravinken maken het vermakelijk. Eentje gaat bij een knappe dame op de hand zitten, wat prachtige foto's oplevert. In het laurierbos zien we wederom Madeiragoudhaantjes en lokale Roodborsten.

's Nachts rijden we naar de hoogste piek van het eiland, waar de Freira of Madeirastormvogel broedt. Na een avontuurlijke en flinke omweg komen we op de plek aan. Het is fris en we lopen een stukje over een keienpad langs kliffen die in mist zijn bedekt (maar goed ook! Zonder mist is het een duizelingwekkende 600 m strak naar beneden). Al snel horen we de bijna Bosuilachtige roepjes van de Freira, de mannetjes tegen de intuïtie in wat hoger geluid producerend dan de vrouwtjes. Door de infraroodcamera van een andere toerist kunnen we prachtig de Freiras rond de kliffen zien vliegen en heel af en toe laten ze zich ook gewoon met de kijker bekijken tegen het maanlicht. Een niet te vergeten ervaring!

Foto: Kanaries, David Botteldoorn

Dag 4 – 18 juni boottrip Machico, Ponta de Sao Lourenco, Cristo Rei

We doen vandaag een boottripje vanuit het noordoostelijk gelegen Machico. Machico ligt aan de basis van een schiereiland, dat een wat droger klimaat heeft dan de rest van het eiland, waardoor er wat andere soorten voorkomen. We lopen eerst een rondje langs een riviertje, waarbij we een groepje Sint-Helenafazantjes zien in een bougainvillea, de bij water goed vertegenwoordigde tamme Muskuseend en het eerste Waterhoentje van de reis. Op de rotsen vele endemische Madeiramuurhagedissen en Turkse Tortel is hier, in tegenstelling tot Funchal, overal aanwezig.

Tijdens de boottrip zien we weer grote aantallen Spotted Dolphins en Tuimelaars en ook een grote groep van de boot wegspringende Pijlinktvisjes. We zien ditmaal meer Petrels, zo op het oog allemaal Desertasstormvogels.

Na de lunch zoeken we kort naar Spaanse Mus, maar omdat er van het eiland al even geen waarnemingen meer zijn, zou het kunnen dat de soort lokaal is uitgestorven en ondanks dat we alle geschikte plekjes bezoeken, zien we geen Spaanse Mus. Eilanden zijn dynamisch!

Aan het uiteinde van het droge schiereiland wandelen we en zien we de eerste Berthelots Piepers, een erg gestreepte ondersoort vergeleken met de Canarische eilanden. Een Brilgrasmusouder met jong laat zich goed zien in een tamarisk en we zien een groepje ogenschijnlijk wilde Rotsduiven. In het droge gebied zijn veel sprinkhanen aanwezig, waaronder Rood- en Blauwvleugels en ook enkele Oranje Luzernevlinders.

Die avond drinken we eerst wat in een lokale lerse pub, gerund door Zuid-Afrikanen, een erg gezellige plek! We picknicken op een rotspunt onder 's werelds oudste Jezusstandbeeld, de Cristo Rei van Madeira. We zien een adulte en juveniele Slechtvalk, een soort die alleen als dwaalgast op het eiland te boek staat, maar nu klaarblijkelijk ook hier broedt. De plek is ook een van de beste voor zeevogels van het eiland en na uren wachten zien we in het donker eerst een Kerkuil aan de voet van de klif rondcruisen, die we daarna ook mooi een paar keer horen, voordat de Kuhls Pijlstormvogels de klif domineren met hun bizarre didgeridoo-geluiden. De echte prijs valt rond 11u, wanneer we tweemaal een Madeirastormvogeltje horen roepen.

Foto: Dougalls Stern, David Botteldoorn

Foto: Desertasstormvogel, Paul van Els

Foto: Geelpootmeeuw, David Botteldoorn

Dag 5 – 19 juni **Lugar de Baixo, Paul da Serra, Faja Contreiras, bossen Pico Areeiro**

De dag begint zonnig en dat is maar goed ook, want vandaag zullen we besteden aan het zoeken van enkele endemische vlindersoorten. Bij vertrek zien we een Blauwe Reiger hoog door de vallei van ons dorp vliegen, een zeldzame soort op het eiland! De enige echte wetland van het eiland, Lugar de Baixo, bevat helaas niet veel meer dan Waterhoentjes, Meerkoeten en Muskuseenden.

De hooglanden van het westelijk deel van het eiland bestaan uit een hoogvlakte met een vegetatie van gras en brem, waar soorten als Rode Patrijs en Kneu veel voorkomen. Brilgrasmus roept veelvuldig en snel zien we de eerste vlinders in de ochtendzon: een endemische ondersoort van de Kleine Vuurvlinder, meerdere Oranje Luzernevlinders en de Madeiraheivlinder.

We rijden over de hoogvlakte naar de noordzijde van het eiland, waar we een weinig bekende vallei bezoeken, een soort Lost World die je alleen kan bereiken door een set oude tunnels waarbij veel puin op de weg ligt en overal water uit druipt. Achter de tunnels liggen een paar geïsoleerde huizen en een grote steile vallei met laurisilva. We zien veel zandoogjes van beide soorten, veel Madeiramuurhagedissen en horen voor het eerst het lage gebrom van de Trocazduif. Terwijl we het al bijna opgaven kwam de laatste endemische vlinder, en waarschijnlijk de lastigste, ook langsgelopen; de Madeiracleopatra.

We vangen vandaag onze eigen lunch; enkele Regenboogforellen zijn gevangen in een langzaam droogvallend plasje in de rivierbedding. We vangen ze met de hand, maar besluiten de individuen maar in de rivier los te laten, en in het restaurant zeevis te bestellen.

Na de lunch bezoeken we een klein rotseilandje met daarop een kolonie Visdieven. Onder de Visdieven bevinden zich ook enkele van de laatste Dougalls Sterns van Madeira; deze zijn door vogelgriep het afgelopen jaar gedecimeerd. We vergelijken heel mooi de twee soorten; de veel lichtere Dougalls met kenmerkende tweedelige roep en de donkere zwaardere Visdief met zijn raspende roep.

De namiddag brengen we door rondom de hoogste piek van Madeira, waar we eerder de Freiras zagen 's nachts. Dit leverde aanvankelijk niet veel meer op dan mist en enkele Madeiraheivlinders, maar een zoektocht naar één van de laatste mogelijke soorten, de Groenling, die zich na een smeekbede aan de goden goed laat zien, levert naast deze vinkachtige ook een wegvliegende Houtsnip en de grote verrassing van de reis op: 4 Rode Wouwen, waarvan twee jonge vogels, hoogstwaarschijnlijk het eerste broedgeval voor het eiland. Na het nemen van vele foto's keren we tevreden huiswaarts voor een laatste diner samen.

Paul van Els, juni 2023

Foto: iemand chum? David Botteldoorn

Foto: Canarische Atalanta op Pride of Madeira, David Botteldoorn

Foto: 3 Rode Wouwen in de mist op Madeira, Paul van Els

Foto: Kleine Vuurvlinder ssp. phlaeoides, Ron Demey

Checklist Madeira

15-20 juni 2023

Voor meer informatie, zie ook
<https://ebird.org/tripreport/140700>

I = geïntroduceerd, E = endemisch

B = bijna met uitsterven bedreigd, K = kwetsbaar, U = met uitsterven bedreigd

	NEDERLANDSE NAAM	LATIJNSE NAAM			16	17	18	19
1	Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>						
2	Rode Patrijs	<i>Alectoris rufa</i>	I					3
3	Zomertaling	<i>Spatula querquedula</i>						
4	Wilde Eend	<i>Anas platyrhynchos</i>					2	1
5	Muskuseend (gedomesticeerd)	<i>Cairina moschata dom.</i>			20	20		10
6	Rotsduif	<i>Columba livia</i>					20	
7	Trocazduif	<i>Columba trocaz</i>	E		15	2		15
8	Turkse Tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>					25	2
9	Madeiragierzwaluw	<i>Apus unicolor</i>			10	3	150	50
10	Vale Gierzwaluw	<i>Apus pallidus brehmorum</i>			5		3	2
11	Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>					1	6
12	Meerkoet	<i>Fulica atra</i>						9
13	Bont Stormvogeltje	<i>Pelagodroma marina hypoleuca</i>						
14	Madeirastormvogeltje	<i>Hydrobates castro</i>					2	
15	Chinees Stormvogeltje	<i>Hydrobates monorhis</i>		B				
16	Gon-gon	<i>Pterodroma feae</i>		B				
17	Desertastormvogel	<i>Pterodroma (f.) deserta</i>	E	K	1	3	6	
18	Freira	<i>Pterodroma madeira</i>	E	U		10		
19	Grauwe Pijlstormvogel	<i>Ardenna grisea</i>		B				
20	Grote Pijlstormvogel	<i>Ardenna gravis</i>						
21	Scopoli's Pijlstormvogel	<i>Calonectris diomedea</i>						
22	Kuhls Pijlstormvogel	<i>Calonectris borealis</i>			150	90	100	10
23	Noordse Pijlstormvogel	<i>Puffinus puffinus</i>			3	1	2	
24	Barolo's Pijlstormvogel	<i>Puffinus baroli</i>						
25	Bulwers Pijlstormvogel	<i>Bulweria bulwerii</i>			3	150	20	
26	Blauwe Reiger	<i>Ardea cinerea</i>					1	
27	Kleine Zilverreiger	<i>Egretta garzetta</i>						
28	Jan-van-gent	<i>Morus bassanus</i>						
29	Strandplevier	<i>Charadrius alexandrinus</i>						
30	Regenwulp	<i>Numenius phaeopus</i>						
31	Steenloper	<i>Arenaria interpres</i>						
32	Drieteenstrandloper	<i>Calidris alba</i>						
33	Houtsnip	<i>Scolopax rusticola</i>						1
34	Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>						
35	Drieteenmeeuw	<i>Rissa tridactyla</i>						
36	Kokmeeuw	<i>Larus ridibundus</i>						
37	Kleine Mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>				1		
38	Geelpootmeeuw	<i>Larus michahellis atlantis</i>			100	50	25	5
39	Dougalls Stern	<i>Sterna dougallii</i>						4

40	Visdief	<i>Sterna hirundo</i>			35	10	5	20
41	Noordse Stern	<i>Sterna paradisaea</i>						
42	Grote Stern	<i>Thalasseus sandvicensis</i>						
43	Kleinste Jager	<i>Stercorarius longicaudus</i>						
44	Kleine Jager	<i>Stercorarius parasiticus</i>						
45	Middelste Jager	<i>Stercorarius pomarinus</i>						
46	Grote Jager	<i>Catharacta skua</i>						
47	Madeirakerkuil	<i>Tyto (alba) schmitzi</i>					1	1
48	Sperwer	<i>Accipiter nisus granti</i>						
49	Buizerd	<i>Buteo buteo buteo</i>			3		1	7
50	Rode Wouw	<i>Milvus milvus</i>						4
51	Hop	<i>Upupa epops</i>						
52	Torenvalk	<i>Falco tinnunculus canariensis</i>			4	3	10	10
53	Slechtvalk	<i>Falco peregrinus (brookei/peregrinus?)</i>					3	
54	Berthelots Pieper	<i>Anthus berthelotii madeirensis</i>					10	15
55	Grote Gele Kwikstaart	<i>Motacilla cinerea schmitzi</i>			6	10	2	10
56	Merel	<i>Turdus merula cabrerae</i>			25	15	5	25
57	Roodborst	<i>Erithacus rubecula rubecula</i>			5	5		15
58	Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>						
59	Madeiragoudhaan	<i>Regulus madeirensis</i>	E		10	20		5
60	Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla heineken</i>			20	10	5	20
61	Brilgrasmus	<i>Sylvia conspicillata orbitalis</i>					2	10
62	Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>						
63	Spaanse Mus	<i>Passer hispaniolensis</i>						
64	Rotsmus	<i>Petronia petronia</i>						
65	Sint-Helenafazantje	<i>Estrilda astrild</i>	I				20	
66	Vink	<i>Fringilla coelebs maderensis</i>			5	25		10
67	Kanarie	<i>Serinus canaria</i>			20	10	5	10
68	Groenling	<i>Carduelis chloris aurantiiventris</i>						5
69	Sijs	<i>Carduelis spinus</i>				2		1
70	Putter	<i>Carduelis carduelis parva</i>				1		5
71	Kneu	<i>Carduelis cannabina guentheri</i>						4
	ZOOGDIEREN							
1	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>						2
2	Gewone Dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>						
3	Atlantische Gevlekte Dolfijn	<i>Stenella frontalis</i>			10		50	
4	Snaveldolfijn	<i>Steno bredanensis</i>						
5	Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>			15		6	
6	Brydevinvis	<i>Balaenoptera brydei</i>						
7	Mediterrane Monniksrob	<i>Monachus monachus</i>						
	INSECTEN							
1	Oranje Luzernevlinder	<i>Colias croceus</i>				1	3	12
2	Kleine Vuurvlinder	<i>Lycaena phlaeas phlaeoides</i>						1
3	Madeira Bont Zandoogje	<i>Pararge xiphia</i>			4			1
4	Bont Zandoogje	<i>Pararge aegeria</i>			1	1		4
5	Klein Koolwitje	<i>Pieris rapae</i>			1	15	2	10
6	Tijgerblauwtje	<i>Lampides boeticus</i>			15	10		4
7	Monarch	<i>Danaus plexippus</i>			5	5	2	4
8	Madeiracleopatra	<i>Gonepteryx maderensis</i>						1
9	Madeiraheivlinder	<i>Hipparchia maderensis</i>						15
10	Klein Tijgerblauwtje	<i>Leptotes pirthous</i>				10		
11	Canarische Atalanta	<i>Vanessa vulcania</i>				2		
12	Kolibrievlinder	<i>Macroglossum stellatarum</i>				1		
13	Grote Keizerlibel	<i>Anax imperator</i>			2			

	OVERIG						
1	Madeirahagedis	<i>Teira dugesii</i>			10		25
2	Vliegende vis sp.					2	
3	Vliegende pijlkrans sp.						50
	PLANTEN (selectie inheems)						
1	<i>Dactylorhiza foliosa</i>						
2	<i>Echium candicans</i>						
3	<i>Eupatorium cannabinum</i>						
4	<i>Vaccinium padifolium</i>						
5	<i>Erica arborea</i>						
6	<i>Aeonium glandulosum</i>						
7	<i>Geranium palmatum</i>						
8	<i>Matthiola maderensis</i>						
9	<i>Sonchus fruticosus</i>						

Foto: foto fun, Robert Keizer

Foto: Orchideevid en zijn prijs, Robert Keizer

Foto: groep bij Dougalls Stern, Robert Keizer

Foto: kus de grond voor een Groenling! Paul van Els

Foto: handgevangen regenboogforel, David Botteldoorn

Foto: Madeira Bont Zandoogje, Ron Demey